GENERALINĖS ADVOKATĖS
TAMARA ĆAPETA IŠVADA,
pateikta 2022 m. kovo 17 d.[1]

Byla C-159/20

Europos Komisija
prieš

Danijos Karalystę

„Valstybės narės įsipareigojimų neįvykdymas – Žemės ūkio ir maisto produktų kilmės vietos nuorodų ir geografinių nuorodų apsauga – Reglamentas (ES) Nr. 1151/2012 – 1 straipsnio 1 dalis, 4 ir 13 straipsniai – Saugomos kilmės vietos nuorodos (SKVN) „Feta“ naudojimas sūriui, pagamintam Danijoje, bet skirtam eksportuoti į trečiąsias šalis – ESS 4 straipsnio 3 dalis – Lojalaus bendradarbiavimo principas“

I. Įvadas

1. Ir vėl „Feta“. Būtent taip šią bylą galima pristatyti Sąjungos teisės studentams, nes tai yra bent ketvirtoji vadinamosios „Fetos“ sagos dalis[2].

2. Šioje byloje Europos Komisija, pareikšdama ieškinį pagal SESV 258 straipsnį, prašo Teisingumo Teismo pripažinti, kad Danijos Karalystė pažeidė Reglamento Nr. 1151/2012[3] 13 straipsnyje numatytus įsipareigojimus, nes neužkirto kelio pavadinimo „Feta“ naudojimui Danijoje pagamintam sūriui, skirtam eksportuoti į trečiąsias šalis, ir nesustabdė jo naudojimo. Komisija taip pat teigia, kad Danijos Karalystė pažeidė lojalaus bendradarbiavimo pareigas, kylančias tiek atskirai iš ESS 4 straipsnio 3 dalies, tiek ją siejant su Reglamento Nr. 1151/2012 1 straipsnio 1 dalimi ir 4 straipsniu.

[1] Originalo kalba: anglų.

[2] Šiuo klausimu žr. O'Connor, B. ir Kireeva, I, „What's in a name? The "feta" cheese saga“, *International Trade Law & Regulation*, vol. 9, 2003, p. 110.

[3] 2012 m. lapkričio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1151/2012 dėl žemės ūkio ir maisto produktų kokybės sistemų (OL L 343, 2012, p. 1). Šis reglamentas paskutinį kartą buvo iš dalies pakeistas 2021 m. gruodžio 2 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2021/2117, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1308/2013, kuriuo nustatomas bendras žemės ūkio produktų rinkų organizavimas, (ES) Nr. 1151/2012 dėl žemės ūkio ir maisto produktų kokybės sistemų, (ES) Nr. 251/2014 dėl aromatizuotų vyno produktų apibrėžties, aprašymo, pateikimo, ženklinimo ir geografinių nuorodų apsaugos ir (ES) Nr. 228/2013, kuriuo nustatomos specialios žemės ūkio priemonės atokiausiems Sąjungos regionams (OL L 435, 2021, p. 262).

3. „Feta“ – tai sūrio rūšis, tradiciškai gaminama iš avių arba avių ir ožkų pieno tam tikrose Graikijos vietovėse. Norintiems daugiau sužinoti apie „Fetą“, vertėtų perskaityti generalinio advokato D. Ruiz-Jarabo Colomer pateiktą poetišką apibūdinimą, nes pati negalėčiau to padaryti geriau [4]. Nagrinėjamai bylai svarbu tai, kad nuo 2002 m. pavadinimas „Feta“ yra įregistruotas kaip saugoma kilmės vietos nuoroda (toliau – SKVN) pagal Sąjungos teisę [5].

4. Sąjunga reglamentuoja produktų apsaugą pagal jų geografinę kilmę, kiek tai susiję su žemės ūkio ir maisto produktais [6], taip pat vynais [7], spiritiniais gėrimais [8] ir aromatizuotais vyno produktais [9]. Žemės ūkio ir maisto produktų bei vynų apsauga grindžiama SKVN ir saugomos geografinės nuorodos (toliau – SGN) sąvokomis, o sąvoka „geografinė nuoroda“ (toliau – GN) vartojama kalbant apie spiritinius gėrimus ir aromatizuotus vyno produktus. SKVN sąvoka reiškia ypatingą produkto kokybės ir tam tikros geografinės vietovės ryšį, kuris yra stipresnis nei SGN, nes visi gamybos etapai ir atitinkami komponentai turi būti kilę iš apibrėžtos geografinės vietovės [10]. Be SKVN „Feta“ Graikijoje, kiti SKVN pavyzdžiai yra „Parmigiano Reggiano“ Italijoje, „Champagne“ Prancūzijoje, „Paški sir“ Kroatijoje ir daugelis kitų.

5. Pavadinimas „Feta“ buvo įregistruotas kaip SKVN tik išnagrinėjus keletą bylų, kuriose tam prieštaravo kelios valstybės narės. Vis dėlto „Fetos“ saga prasidėjo dar anksčiau. Pirmojoje byloje buvo pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą dėl Graikijos priemonių, draudžiančių Graikijoje prekiauti „Feta“ pavadintu danišku sūriu, suderinamumo su Sąjungos laisvo judėjimo taisyklėmis. Tačiau šis prašymas buvo atsiimtas prieš Teisingumo Teismui priimant sprendimą [11]. Antroji byla buvo iškelta pagal ieškinį dėl Komisijos reglamento, kuriuo 1996 m. „Feta“ buvo įregistruota kaip SKVN [12], panaikinimo, kurį pareiškė Danijos Karalystė, Vokietijos Federacinė Respublika ir Prancūzijos Respublika [13]. Teisingumo Teismas sprendimu patenkino ieškinį ir panaikino šį reglamentą, motyvuodamas tuo, kad Komisija, vertindama, ar pavadinimas tapo bendrinis, tinkamai neatsižvelgė į visus būtinus veiksnius [14]. Vis dėlto trečiojoje byloje Teisingumo Teismas atmetė Danijos Karalystės ir Vokietijos Federacinės Respublikos pareikštą ieškinį dėl Reglamento Nr. 1829/2002, kuriuo Komisija, atlikusi papildomą vertinimą, dar kartą įregistravo pavadinimą „Feta“ kaip SKVN, panaikinimo [15].

[4] Žr. generalinio advokato D. Ruiz-Jarabo Colomer išvadą byloje *Canadane Cheese Trading ir Kouri* (C-317/95, EU:C:1997:311, 9–19 punktai).

[5] Žr. 2002 m. spalio 14 d. Komisijos reglamentą (EB) Nr. 1829/2002, iš dalies keičiantį Reglamento (EB) Nr. 1107/96 priedą dėl pavadinimo „Feta“ (OL L 277, 2002, p. 10; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 37 t., p. 195).

[6] Žr. šios išvados 3 išnašą.

[7] Žr. 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1308/2013, kuriuo nustatomas bendras žemės ūkio produktų rinkų organizavimas ir panaikinami Tarybos reglamentai (EEB) Nr. 922/72, (EEB) Nr. 234/79, (EB) Nr. 1037/2001 ir (EB) Nr. 1234/2007 (OL L 347, 2013, p. 671). Šis reglamentas neseniai buvo pakeistas Reglamentu 2021/2117.

[8] Žr. 2019 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2019/787 dėl spiritinių gėrimų apibrėžties, apibūdinimo, pateikimo ir ženklinimo, spiritinių gėrimų pavadinimų naudojimo pateikiant ir ženklinant kitus maisto produktus, spiritinių gėrimų geografinių nuorodų apsaugos ir žemės ūkio kilmės etilo alkoholio ir distiliatų naudojimo gaminant alkoholinius gėrimus, kuriuo panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 110/2008 (OL L 130, 2019, p. 1).

[9] Žr. 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 251/2014 dėl aromatizuotų vyno produktų apibrėžties, aprašymo, pateikimo, ženklinimo ir geografinių nuorodų apsaugos, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 1601/91 (OL L 84, 2014, p. 14). Šis reglamentas neseniai buvo pakeistas Reglamentu 2021/2117. Taip pat žr. šios išvados 28 išnašą.

[10] Žr. Reglamento Nr. 1151/2012 5 straipsnio 1 ir 2 dalis. Dėl vynų žr. Reglamento Nr. 1308/2013 93 straipsnio 1 dalies a ir b punktus.

[11] Žr. 1997 m. rugpjūčio 8 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutartį *Canadane Cheese Trading ir Kouri* (C-317/95, EU:C:1997:393). Tačiau žr. generalinio advokato D. Ruiz-Jarabo Colomer išvadą byloje *Canadane Cheese Trading ir Kouri* (C-317/95, EU:C:1997:311).

[12] 1996 m. birželio 12 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 1107/96 dėl geografinių nuorodų ir kilmės vietos nuorodų įregistravimo vadovaujantis Reglamento (EEB) Nr. 2081/92 17 straipsnyje nustatyta tvarka (OL L 148, 1996, p. 1), kuriuo nuoroda „Feta“ įregistruota kaip SKVN.

[13] Žr. 1999 m. kovo 16 d. Sprendimą *Danija ir kt. / Komisija* (C-289/96, C-293/96 ir C-299/96, EU:C:1999:141).

[14] Žr. 1999 m. kovo 16 d. Sprendimą *Danija ir kt. / Komisija* (C-289/96, C-293/96 ir C-299/96, EU:C:1999:141, 81–103 punktai).

[15] 2005 m. spalio 25 d. Sprendimas *Vokietija ir Danija / Komisija* (C-465/02 ir C-466/02, EU:C:2005:636).

6. Pagal Reglamentą Nr. 1151/2012 pavadinimo „Feta“ įregistravimas kaip SKVN reiškia, kad jis gali būti naudojamas tik sūriui, kurio kilmės vieta yra konkreti geografinė vietovė Graikijoje ir kuris atitinka Reglamente Nr. 1829/2002 pateiktą produkto specifikaciją.

7. Reglamento Nr. 1151/2012 13 straipsnio 3 dalyje valstybės narės įpareigojamos imtis būtinų priemonių, kad jų teritorijoje būtų išvengta neteisėto įregistruotų SKVN naudojimo arba toks naudojimas būtų sustabdytas. Komisija, palaikoma Graikijos Respublikos ir Kipro Respublikos, teigia, kad Danijos Karalystė pažeidė šį įsipareigojimą, nes neužkirto kelio pavadinimo „Feta“ naudojimui Danijoje pagamintam sūriui, skirtam eksportuoti į trečiąsias šalis, arba nesustabdė tokio naudojimo.

8. Danijos Karalystė neneigia neužkertanti kelio jos teritorijoje esantiems gamintojams naudoti pavadinimą „Feta“, jeigu jų produktai skirti eksportuoti į trečiąsias šalis, ir nestabdanti tokio naudojimo. Vis dėlto ji mano, kad Reglamentas Nr. 1151/2012 taikomas tik Sąjungoje parduodamiems produktams, o ne eksportui į trečiąsias šalis. Taigi, jos nuomone, pavadinimo „Feta“ naudojimas Danijoje pagamintam, bet tik eksportui į trečiųjų šalių, kuriose pavadinimas „Feta“ nėra saugomas pagal tarptautinį susitarimą, rinkas skirtam sūriui nėra Reglamento Nr. 1151/2012 pažeidimas. Vadinasi, neužkertant kelio naudoti pavadinimą „Feta“ eksportuojamam sūriui arba nesustabdant tokio naudojimo nepažeidžiamas Reglamento Nr. 1151/2012 13 straipsnio 3 dalyje nustatytas įsipareigojimas, nes pagal tą nuostatą toks įsipareigojimas neatsiranda.

9. Iš esmės pagrindinis šios bylos šalių ginčas kilo dėl klausimo, ar pagal atitinkamą Sąjungos teisę draudžiama naudoti pavadinimą „Feta“ į trečiąsias šalis eksportuojamiems produktams, pagamintiems ne pagal registruotos SKVN „Feta“ produkto specifikaciją.

10. Siekiant aiškumo pažymėtina, kad šis ginčas kilo ne dėl Sąjungos kompetencijos. Danijos Karalystė neteigia, kad Sąjunga neturi kompetencijos priimti teisės aktų, draudžiančių naudoti pavadinimą „Feta“ eksportuojamiems produktams. Ji tik teigia, kad pagal galiojančius teisės aktus Sąjungos teisės aktų leidėjas nenusprendė uždrausti tokio naudojimo.

11. Taigi šioje byloje Teisingumo Teismas turi išaiškinti Reglamento Nr. 1151/2012 taikymo sritį. Tam būtina sąlyga – suprasti pagrindinę geografinių nuorodų, tiksliau SKVN, apsaugos priežastį ir tikslą, kuriuos buvo numatęs Sąjungos teisės aktų leidėjas. Šioje byloje taip pat kyla keletas svarbių klausimų dėl ESS 4 straipsnio 3 dalyje įtvirtinto lojalaus bendradarbiavimo principo, kiek tai susiję su valstybėms narėms pareikštais ieškiniais dėl įsipareigojimų neįvykdymo.

II. Teisinis pagrindas

12. Norėdamas priimti sprendimą šioje byloje, Teisingumo Teismas turi išaiškinti Reglamentą Nr. 1151/2012. Jo I antraštinėje dalyje („Bendrosios nuostatos“) esančiame 1 straipsnyje „Tikslai“ nustatyta:

„1. Šiuo reglamentu siekiama žemės ūkio ir maisto produktų gamintojams padėti pranešti pirkėjams ir vartotojams apie tų produktų savybes ir ūkininkavimo būdo nulemtus ypatumus, taip užtikrinant:

a) sąžiningas konkurencijos sąlygas ūkininkams ir gamintojams, siūlantiems žemės ūkio ir maisto produktus, turinčius pridėtinės vertės suteikiančių savybių ir ypatumų;

b) vartotojams prieinamą patikimą informaciją apie tokius produktus;

c) intelektinės nuosavybės teisių laikymąsi; ir

d) vidaus rinkos vientisumą.

Šiame reglamente nustatytomis priemonėmis ketinama remti žemės ūkio ir perdirbimo veiklą, taip pat su aukštos kokybės produktais siejamas ūkininkavimo sistemas, ir taip prisidėti prie kaimo plėtros politikos tikslų įgyvendinimo.

<…>“

13. Reglamento Nr. 1151/2012 4 straipsnyje „Tikslas“, pateiktame šio reglamento II antraštinėje dalyje („Saugomos kilmės vietos nuorodos ir saugomos geografinės nuorodos“), įtvirtinta:

„Saugomų kilmės vietos nuorodų ir saugomų geografinių nuorodų sistema nustatyta siekiant padėti su geografine vietove siejamų produktų gamintojams:

a) užtikrinti deramą atlygį už jų produktų ypatybes;

b) užtikrinti vienodą pavadinimų kaip intelektinės nuosavybės teisės apsaugą Sąjungos teritorijoje;

c) užtikrinti, kad vartotojams būtų teikiama aiški informacija apie pridėtinės vertės suteikiančius produktų ypatumus.“

14. Tuo metu, kai klostėsi pagrindinės bylos aplinkybės, galiojusios redakcijos[16] Reglamento Nr. 1151/2012 13 straipsnyje „Apsauga“, kuris taip pat pateiktas jo II antraštinėje dalyje, nustatyta:

„1. Įregistruoti pavadinimai saugomi nuo:

a) bet kokio tiesioginio ar netiesioginio įregistruoto pavadinimo naudojimo komerciniais tikslais neregistruotiems produktams, jeigu tie produktai yra panašūs į tuo pavadinimu įregistruotus produktus arba jeigu naudojant tą pavadinimą naudojamasi saugomo pavadinimo reputacija, įskaitant atvejus, kai tie produktai naudojami kaip sudedamosios dalys;

b) bet kokio netinkamo naudojimo, imitavimo ar mėgdžiojimo, net jei nurodoma tikroji produktų ar paslaugų kilmė arba jei saugomas pavadinimas yra išverstas arba prie jo rašomi tokie žodžiai kaip „rūšis“, „tipas“, „metodas“, „pagamintas kaip“, „imitacija“ ar pan., įskaitant atvejus, kai tie produktai naudojami kaip sudedamosios dalys;

c) bet kokios kitos melagingos ar klaidinančios produkto provenencijos vietos, kilmės, pobūdžio ar esminių ypatybių nuorodos, kurios naudojamos ant produkto išorinės ar vidinės pakuotės, reklaminėje medžiagoje arba su atitinkamu produktu susijusiuose dokumentuose, ir nuo produkto pakavimo į tokią tarą, kuri gali sukelti klaidingą įspūdį apie produkto kilmę;

d) bet kokios kitos praktikos, dėl kurios vartotojai gali susidaryti klaidingą įspūdį apie tikrąją produkto kilmę.

[16] Reglamentas Nr. 1151/2012 buvo iš dalies pakeistas Reglamentu Nr. 2021/2117. Juo buvo pakeistas, be kita ko, Reglamento Nr. 1151/2012 13 straipsnio tekstas; vis dėlto šie pakeitimai neturi reikšmės šiai bylai.

Jei saugomoje kilmės vietos nuorodoje arba saugomoje geografinėje nuorodoje yra bendriniu produkto pavadinimu laikomas pavadinimas, laikoma, kad to bendrinio pavadinimo naudojimas neprieštarauja pirmos pastraipos a arba b punktams.

2. Saugomos kilmės vietos nuorodos ir saugomos geografinės nuorodos netampa bendriniais pavadinimais.

3. Valstybės narės imasi atitinkamų administracinių ir teisinių veiksmų, kad būtų išvengta neteisėto saugomų kilmės vietos nuorodų ir saugomų geografinių nuorodų, kuriomis ženklinami atitinkamoje valstybėje narėje gaminami ar parduodami produktai, naudojimo, kaip nurodyta 1 dalyje, arba toks naudojimas būtų sustabdytas.

<…>“

III. Ikiteisminė procedūra

15. Gavusi Graikijos valdžios institucijų skundus, 2018 m. sausio 26 d. Komisija, remdamasi SESV 258 straipsniu, Danijos Karalystei išsiuntė oficialų pranešimą, kuriame išdėstė nuomonę, kad, neužkirtusi kelio Danijos gamintojų vykdomam sūrio, ant kurio nurodytas pavadinimas „Feta“, eksportui į trečiąsias šalis arba jo nesustabdžiusi, nepaisant to, kad toks sūris neatitinka Reglamente Nr. 1829/2002 nustatytos produkto „Feta“ specifikacijos, ši valstybė narė pažeidė Sąjungos teisę, visų pirma ESS 4 straipsnį ir Reglamento Nr. 1151/2012 13 straipsnį.

16. 2018 m. kovo 21 d. Danijos Karalystė atsakė į oficialų pranešimą ir užginčijo Komisijos argumentus.

17. 2019 m. sausio 25 d. Komisija Danijos Karalystei pareiškė pagrįstą nuomonę, kurioje paprašė šios valstybės narės per du mėnesius nuo šios pagrįstos nuomonės gavimo nutraukti tariamus ESS 4 straipsnio 3 dalies ir Reglamento Nr. 1151/2012 13 straipsnio pažeidimus.

18. 2019 m. kovo 22 d. Danijos Karalystė pateikė atsakymą į pagrįstą nuomonę ir laikėsi pozicijos, kad teiginiai dėl tariamų pažeidimų yra nepagrįsti.

IV. Procesas Teisingumo Teisme

19. 2020 m. balandžio 8 d. Komisija pagal SESV 258 straipsnį pareiškė šioje byloje nagrinėjamą ieškinį Teisingumo Teisme. Ji Teisingumo Teismo prašo:

– pripažinti, kad Danijos Karalystė neįvykdė įsipareigojimų pagal Reglamento Nr. 1151/2012 13 straipsnį, nes neužkirto kelio Danijos gamintojams naudoti registruotą pavadinimą „Feta“ sūriui, neatitinkančiam Reglamente Nr. 1829/2002 nurodytos produkto specifikacijos, arba nesustabdė jo naudojimo;

– pripažinti, kad Danijos Karalystė neįvykdė įsipareigojimų pagal ESS 4 straipsnio 3 dalį, siejamą su Reglamento Nr. 1151/2012 1 straipsnio 1 dalimi ir 4 straipsniu, nes leido Danijos gamintojams gaminti ir parduoti „Fetos“ imitacijas; ir

– priteisti iš Danijos Karalystės bylinėjimosi išlaidas.

20. 2020 m. spalio 6 d. pateiktame atsiliepime Danijos Karalystė Teisingumo Teismo prašo:

– atmesti visą šį ieškinį kaip nepagrįstą

– ir priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas.

21. 2020 m. gruodžio 1 d. ir 2021 m. sausio 29 d. Komisija ir Danijos Karalystė taip pat pateikė atitinkamai dubliką ir tripliką.

22. 2020 m. rugsėjo 8 ir 18 d. nutartimis Teisingumo Teismo pirmininkas leido Graikijos Respublikai ir Kipro Respublikai įstoti į šią bylą palaikyti Komisijos reikalavimų.

23. Teismo posėdžio nebuvo prašoma ir jis nebuvo surengtas. Teisingumo Teismas pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 61 straipsnio 1 dalį pateikė Komisijai, Danijos Karalystei, Graikijos Respublikai ir Kipro Respublikai tam tikrus klausimus, į kuriuos šios turėjo atsakyti raštu. Visos šios šalys laiku pateikė rašytinius atsakymus į joms pateiktus klausimus.

V. Analizė

A. Pirmasis argumentas dėl Reglamento Nr. 1151/2012 13 straipsnio pažeidimo

24. Pirmiausia reikia pažymėti, kad Reglamente Nr. 1151/2012 nėra nuostatos, kurioje būtų aiškiai nurodyta, jog jis taikomas eksportui į trečiąsias šalis. Taigi nėra akivaizdu, ar šis reglamentas gali būti aiškinamas kaip taikytinas tokiam eksportui. Vertinant atskirai ir nekalbant apie mano toliau pateiktą analizę, Komisijos ir Danijos Karalystės požiūriai į šį klausimą man atrodo vienodai pagrįsti. Taigi Reglamento Nr. 1151/2012 13 straipsnio 3 dalį galima aiškinti dvejopai.

25. Atrodo, kad dvi priešingos Reglamento Nr. 1151/2012 sampratos kyla dėl skirtingų aiškinimo sistemų.

1. Aiškinimo sistemos

26. Komisijos požiūrį apibūdinčiau taip, kad juo pabrėžiama intelektinės nuosavybės apsaugos svarba, o SKVN suprantamos kaip būtinos vietos bendruomenių vertybėms skatinti. Šį požiūrį vadinsiu intelektine nuosavybe grindžiama aiškinimo sistema.

27. Danijos Karalystė Reglamentą Nr. 1151/2012 supranta visų pirma remdamasi prekybos liberalizavimo požiūriu. Tokį aiškinimą suprantu kaip grindžiamą logika, kad prekyba iš esmės yra gėris, todėl jai neturėtų būti trukdoma. Prekybos kliūtys gali būti leidžiamos, bet jas reikia laikyti išimtimi, o ne taisykle. Šį požiūrį vadinsiu prekybos liberalizavimu grindžiama aiškinimo sistema.

28. Vargu, ar toks Danijos požiūris gali stebinti. Būtina atsižvelgti į tai, kad sūris pavadinimu „Feta“ Danijoje buvo gaminamas ir iš jos eksportuojamas nuo XX a. septintojo dešimtmečio [17]. Tokia prekyba vyko anksčiau, nei pavadinimas „Feta“ buvo įregistruotas kaip SKVN 2002 m. Netgi atrodo, kad paskata eksportuoti sūrį pavadinimu „Feta“ buvo dėl Sąjungos mokėtų eksporto

[17] Žr. Reglamento Nr. 1829/2002 11 konstatuojamąją dalį.

grąžinamųjų išmokų [18]. Kitaip nei „Feta“, kuri šiuo metu saugoma kaip SKVN, sūris „Danish Feta“ gaminamas iš karvių pieno, taikant kitokius gamybos metodus. Danijos gamintojai kartu su kitais sūrio, kurį vadinsiu „Fetos“ klastote“, gamintojais konkuruoja su tikros „Fetos“ gamintojais trečiųjų šalių, kuriose pavadinimas „Feta“ nėra saugomas, rinkose.

29. Taikydamos du skirtingus aiškinimo požiūrius, Komisija ir Danijos Karalystė šioje byloje pateikia įvairius argumentus ir jie lemia esminį nesutarimą dėl to, apie ką iš tiesų kalbama šioje byloje.

30. Danijos Karalystės nuomone, šis ginčas susijęs su Sąjungos teisės aktų leidėjo ketinimais – ji teigia, kad šis, priimdamas Reglamentą Nr. 1151/2012, nesiekė užkirsti kelio „Fetos“ klastočių“ eksportui į trečiąsias šalis. Taigi šio reglamento negalima aiškinti taip, kad pagal jį Danijos (arba kitiems) „Fetos“ klastočių“ gamintojams draudžiama konkuruoti esamose tarptautinėse rinkose (t. y. kuriose pavadinimas „Feta“ nesaugomas). Dėl šios priežasties Danijos Karalystė mano, kad ji neprivalo užkirsti kelio tokiam eksportui.

31. Komisijos, kurią palaiko įstojusios į bylą Graikijos Respublika ir Kipro Respublika, nuomone, šis ginčas susijęs su Danijos gamintojų neteisėtu pavadinimo „Feta“ naudojimu. Jos laikosi požiūrio, kad nustatant tariamą pažeidimą produkto paskirties vieta nėra svarbi.

32. Šalys teikia įprasto pobūdžio argumentus, kuriais grindžia savo požiūrį, remdamosi nagrinėjamų teisės aktų formuluote, kontekstu, tikslais ir geneze, atsižvelgdamos į požiūrį, kurio laikomasi Teisingumo Teismo jurisprudencijoje [19]. Parodysiu, kad, vertinant pagal aiškinimo sistemas, kurias taikant šie argumentai pateikti, kiekvienos šalies argumentai atrodo įtikinami arba bent jau iš esmės įtikinami. Taip yra todėl, kad šalys pasirenka tuos argumentus, kurie geriausiai atitinka jų taikomas atitinkamas aiškinimo sistemas.

33. Taigi, mano nuomone, Teisingumo Teismas šioje byloje turi ne pasverti ir pasirinkti argumentus, o veikiau pasirinkti vieną iš dviejų aiškinimo sistemų. Pirmenybė turėtų būti teikiama argumentams, pateiktiems taikant aiškinimo sistemą, kuri, Teisingumo Teismo nuomone, geriau atitinka [20] kilmės vietos nuorodų apsaugos politiką.

34. Kadangi šalių argumentai nurodomi taikant skirtingas aiškinimo sistemas, jie ne visada „susikalba“ tarpusavyje. Vis dėlto kartais viena arba kita šalis pateikia argumentus, kurie patenka ir į kitos šalies taikomą aiškinimo sistemą. Kitame skirsnyje pateiksiu šalių pateiktų svarbiausių argumentų santrauką, susistemindama juos pagal tradicines kategorijas, susijusias su formuluote, kontekstu, tikslais ir teisėkūros geneze, taip pat su Teisingumo Teismo jurisprudencija [21]. Tuomet pateiksiu savo nuomonę dėl požiūrio, kuriam, mano nuomone, Teisingumo Teismas turėtų teikti pirmenybę, ir paaiškinsiu, kodėl.

35. Galiu iš anksto atskleisti, jog pirmenybę teikiu aiškinimo sistemai, kuriai pritaria Komisija ir įstojusios į bylą šalys. Todėl siūlysiu Teisingumo Teismui pritarti Komisijos teiginiui, kad Danijos Karalystė neįvykdė įsipareigojimų pagal Reglamento Nr. 1151/2012 13 straipsnį.

[18] Žr. Reglamento Nr. 1829/2002 32 konstatuojamąją dalį.

[19] Šiuo klausimu žr. 2019 m. gegužės 2 d. Sprendimą *Fundación Consejo Regulador de la Denominación de Origen Protegida Queso Manchego* (C-614/17, EU:C:2019:344, 16 punktas).

[20] Šiuo klausimu žr. Dworkin, R., *Law's Empire*, Harvard University Press, Kembridžas, 1986. Nors skeptiškai vertinu R. Dworkin pasiūlymą dėl vieno teisingo teisinio atsakymo buvimo, mane įtikina jo mintis, kad geriausio atitikmens paieška yra vienas iš principų, kuriais turėtų vadovautis teisėjai.

[21] Manau, kad būtina paaiškinti, jog kai kurie argumentai gali būti priskirti prie daugiau nei vienos kategorijos. Siekdama paprastumo, tokius argumentus priskyriau prie tos kategorijos, kurią suprantu kaip tinkamiausią.

2. *Šalių argumentų susisteminimas ir vertinimas*

a) *Argumentai dėl formuluotės*

36. Komisija remiasi Reglamento Nr. 1151/2012 13 straipsnio 1 dalies formuluote – pagal ją įregistruoti pavadinimai saugomi nuo *„bet kokio“* tiesioginio ir netiesioginio naudojimo [22]. Ji taip pat remiasi jo 13 straipsnio 3 dalies formuluote, kurioje nurodyta, kad valstybių narių įsipareigojimai atsiranda, kai įregistruotas pavadinimas naudojamas „atitinkamoje valstybėje narėje *gaminamiems ar* parduodamiems“ produktams [23]. Komisija mano, kad iš šių nuostatų aiškiai matyti, jog valstybės narės turi užtikrinti apsaugą nuo pavadinimų, įregistruotų kaip SKVN, naudojimo dviem atvejais: pirma, kai produktai, kuriems naudojami tokie pavadinimai, gaminami jų teritorijoje arba, antra, kai produktai iš kitų valstybių narių arba trečiųjų šalių, kuriems neteisėtai naudojamas registruotas pavadinimas, parduodami jų teritorijoje.

37. Danijos Karalystė nemano, kad Reglamento Nr. 1151/2012 13 straipsnio 3 dalis yra tokia aiški, kaip mano Komisija. Ji teigia, kad vien to, jog ši nuostata susijusi su „atitinkamoje valstybėje narėje gaminamais ar parduodamais“ produktais, nepakanka šio reglamento taikymo sričiai nustatyti. Neteisėto naudojimo, kurio turi būti išvengta pagal šią nuostatą, buvimas priklauso nuo to, ar sūrį ketinama parduoti vidaus rinkoje, ar eksportuoti į trečiąsias šalis. Danijos Karalystė sutinka su Komisija, kad apsauga turi būti teikiama jau gamybos metu, tačiau tik tuo atveju, jeigu pavadinimas, įregistruotas kaip SKVN, tuo metu naudojamas neteisėtai. Vis dėlto registruotų pavadinimų naudojimas produktams, skirtiems eksportuoti į trečiąsias šalis, nėra neteisėtas naudojimas. Taigi nėra jokio įsipareigojimo vengti naudoti pavadinimą „Feta“ sūriui, gaminamam Danijoje, bet skirtam eksportuoti į trečiąsias šalis. Jeigu Sąjungos teisės aktų leidėjas būtų ketinęs taikyti Reglamentą Nr. 1151/2012 eksportui į trečiąsias šalis, jis turėjo tai aiškiai nurodyti.

38. Atsižvelgiant į prekybos liberalizavimu grindžiamą aiškinimo sistemą, toks argumentas yra įtikinamas. Draudimas naudoti pavadinimą, naudojamą prekiaujant eksportuojamais produktais, yra kliūtis prekybai [24]. Taigi galima sutikti su tuo, kad pagal prekybos liberalizavimu grindžiamą aiškinimo sistemą tokia kliūtis negali būti numanoma – ji turi būti aiškiai nustatyta, o tam, kad būtų teisėta, ji taip pat turėjo būti pateisinama ir proporcinga. Danijos Karalystė savo teiginį, kad eksportas į trečiąsias šalis turi būti aiškiai nurodytas, grindžia teisinio saugumo principu. Ji teigia, kad, atsižvelgiant į pasekmes sūrio pavadinimu „Feta“ eksportuotojams, tokio eksporto draudimas turi būti aiškiai nurodytas Reglamento Nr. 1151/2012 nuostatose.

39. Siekdama atsakyti į šiuos argumentus, susijusius su prekybos liberalizavimu grindžiama aiškinimo sistema, Komisija tvirtina, kad jos aiškinimas, pagal kurį naudoti pavadinimą „Feta“ turi būti uždrausta ir tuo atveju, kai produktas skirtas eksportuoti į trečiąsias šalis, nereiškia eksporto draudimo, nes Danijos gamintojai vis tiek gali eksportuoti šį sūrį, tik negali jo vadinti „Feta“. Vis dėlto, net jeigu draudimas naudoti šį pavadinimą nėra eksporto draudimas, jis vis tiek yra kliūtis eksportui. Taigi prekybos liberalizavimu grindžiamos aiškinimo sistemos požiūriu Komisijos argumentas nėra įtikinamas.

[22] Išskirta mano.

[23] Išskirta mano.

[24] Pirmojoje byloje „Feta“, susijusioje su Graikijos priemonėmis, kuriomis buvo užkirstas kelias prekiauti sūriu iš Danijos pavadinimu „Feta“, generalinis advokatas D. Ruiz-Jarabo Colomer manė, kad tokios priemonės yra kliūtis laisvam prekių judėjimui, taigi joms taikomos Sąjungos nuostatos, draudžiančios lygiaverčio poveikio priemones importui (dabar – SESV 34 straipsnis). Vis dėlto generalinis advokatas laikėsi nuomonės, kad net jeigu tokios priemonės trukdo prekybai, jos gali būti pateisinamos pramoninės ir komercinės nuosavybės apsauga. Žr. šios išvados 11 išnašą.

40. Atsakydama pagal savo aiškinimo sistemą, Komisija Danijos Karalystės eksporto į trečiąsias šalis išimtį apibūdina kaip mėginimą nustatyti nuo Reglamento Nr. 1151/2012 formuluotės nukrypti leidžiančią nuostatą. Intelektine nuosavybe grindžiamos aiškinimo sistemos požiūriu Reglamento Nr. 1151/2012 formuluotė aiškiai draudžia bet kokį pavadinimų, įregistruotų kaip SKVN, naudojimą. Taigi šiuo požiūriu aiškus eksporto į trečiąsias šalis draudimo nurodymas atrodo perteklinis.

b) Argumentai dėl konteksto

41. Pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją Sąjungos teisės nuostatos bendros sistemos ir konteksto vertinimas apima, be kita ko, kitas tos pačios priemonės nuostatas, taip pat kitas priemones, kurios yra susijusios arba iš esmės siejamos su nagrinėjama priemone [25]. Abi šalys, grįsdamos savo požiūrius, remiasi kitomis Reglamento Nr. 1151/2012 nuostatomis, taip pat kitomis susijusiomis Sąjungos priemonėmis.

42. Be kita ko, Danijos Karalystė teigia, kad Reglamento Nr. 1151/2012 20 ir 27 konstatuojamosios dalys, kuriose raginama taikyti Sąjungos kilmės vietos nuorodų apsaugos mechanizmus tarptautiniu lygmeniu per Pasaulio prekybos organizaciją (toliau – PPO) ir pasirašant dvišalius bei daugiašalius tarptautinius susitarimus [26], yra perteklinės, jeigu pats Reglamentas Nr. 1151/2012 vertintinas kaip susijęs su eksportu. Priešingai, Komisija mano, kad tos pačios konstatuojamosios dalys negali būti aiškinamos taip, kad pagal jas, siekiant užtikrinti, kad Sąjungos gamintojai nepakenktų Sąjungos pastangoms apsaugoti SKVN tarptautiniu lygmeniu, būtini tarptautiniai susitarimai. Tokie susitarimai būtini siekiant apsaugoti Sąjungos SKVN ženklinamų produktų gamintojus nuo užsienio gamintojų užsienio rinkoms teikiamų klastočių. Komisijos nuomone, Danijos Karalystės pateiktas šių konstatuojamųjų dalių aiškinimas prieštarauja jų tikslui ir skatina valstybes nares nesilaikyti tokių susitarimų.

43. Kipro Respublika, pritardama Komisijos taikomai intelektine nuosavybe grindžiamai aiškinimo sistemai, nurodo Reglamento Nr. 1151/2012 13 straipsnio 2 dalį. Šioje nuostatoje numatyta, kad SKVN netampa bendriniais pavadinimais. Kipro Respublika pažymi, kad ši nuostata taikoma ne tik Sąjungos teritorijoje.

44. Atsižvelgdama į platesnį kontekstą, Danijos Karalystė remiasi kitomis Sąjungos priemonėmis, susijusiomis su vynų, spiritinių gėrimų ir aromatizuotų vyno produktų kilmės vietos nuorodų ir geografinių nuorodų apsauga. Ji pažymi, kad šiose priemonėse yra nuostatų, kuriose aiškiai kalbama apie eksportą į trečiąsias šalis [27]. Taigi akivaizdu, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas nedaro tokios aiškios nuorodos Reglamente Nr. 1151/2012, nes aiškiai siekia jo netaikyti eksportui į trečiąsias šalis. Vis dėlto Komisija ir įstojusios į bylą šalys teigia, jog tai, kad šiose priemonėse aiškiai paminėtas toks eksportas, galima paaiškinti remiantis jų platesne taikymo sritimi. Kitaip nei Reglamentas Nr. 1151/2012, jos apima ir su produktais susijusius reikalavimus. Be to,

[25] Žr., pavyzdžiui, 2019 m. gegužės 2 d. Sprendimą *Fundación Consejo Regulador de la Denominación de Origen Protegida Queso Manchego* (C-614/17, EU:C:2019:344, 23–28 punktai).

[26] Atitinkamoje Reglamento Nr. 1151/2012 20 konstatuojamos dalies vietoje nurodyta: „Reikėtų numatyti, kaip kilmės vietos nuorodos ir geografinės nuorodos galėtų būti plėtojamos Sąjungos lygiu, ir skatinti sukurti jų apsaugos trečiosiose šalyse mechanizmus Pasaulio prekybos organizacijos (toliau – PPO) lygiu arba daugiašaliais ir dvišaliais susitarimais, ir taip padėti užtikrinti, kad produktų kokybė ir jų gamybos būdas būtų pripažinti pridėtinės vertės veiksniais.“ Be to, Reglamento Nr. 1151/2012 27 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad Sąjunga „su savo prekybos partneriais derasi dėl tarptautinių susitarimų, įskaitant su kilmės vietos nuorodų ir geografinių nuorodų apsauga susijusius susitarimus“, ir kad, siekiant užtikrinti tokių pavadinimų naudojimo apsaugą ir kontrolę, jie gali būti įrašomi į SKVN ir SGN registrą.

[27] Dėl vynų žr. Reglamentą Nr. 1308/2013, visų pirma 89 straipsnį, 119 straipsnio 1 dalį ir 122 straipsnio 4 dalį. Dėl spiritinių gėrimų žr. Reglamento 2019/787 1 straipsnio 2 dalį ir 7 konstatuojamąją dalį. Dėl aromatizuotų vynų produktų žr. Reglamento Nr. 251/2014 1 straipsnio 3 dalį ir 6 konstatuojamąją dalį.

atitinkamuose skirsniuose, susijusiuose su geografinėmis nuorodomis, neužsimenama apie eksportą į trečiąsias šalis [28]. Šios aplinkybės leidžia daryti išvadą, kad aplinkybe, jog eksportas į trečiąsias šalis aiškiai nurodytas tose priemonėse, negalima remtis kaip argumentu, patvirtinančiu, kad tokios nuorodos nebuvimas Reglamente Nr. 1151/2012 reiškia, jog jis netaikomas tokiam eksportui.

45. Intelektine nuosavybe grindžiamos aiškinimo sistemos srityje Danijos Karalystė teigia, kad kitose intelektinės nuosavybės srities Sąjungos priemonėse yra aiškių nuostatų dėl eksporto į trečiąsias šalis [29]. Jeigu Reglamentas Nr. 1151/2012 būtų taikomas eksportui į trečiąsias šalis, tai jame taip pat turėtų būti nurodyta.

46. Kalbant apie platesnį kontekstą, Komisija remiasi Reglamentu Nr. 608/2013 [30], kuriame numatyta vienoda intelektinės nuosavybės teisių (įskaitant SKVN) apsauga atliekant muitinės procedūras, be kita ko, kai jos skirtos eksportuoti į trečiąsias šalis. Pagal šį reglamentą prekes, kuriomis pažeidžiamos intelektinės nuosavybės teisės, muitinė gali, pavyzdžiui, sunaikinti. Tai būtų taikoma ir suklastotoms SKVN ženklinamoms prekėms, skirtoms eksportuoti, o tai yra argumentas, pagrindžiantis draudimą naudoti registruotus pavadinimus Sąjungoje pagamintiems produktams, skirtiems eksportuoti į trečiąsias šalis.

c) Argumentai dėl tikslų

47. Kiekvienas Sąjungos teisės aktas turi arba bent jau gali būti suprantamas kaip turintis kelis tikslus. Reglamento Nr. 1151/2012 1 straipsnio 1 dalyje ir 4 straipsnyje išvardyti keli jo tikslai. Taigi, taikydamos skirtingas aiškinimo sistemas, šalys pabrėžia šio reglamento tikslus, susijusius su vartotojų apsauga arba intelektinės nuosavybės apsauga.

48. Danijos Karalystė pabrėžia tikslą užtikrinti tinkamą vartotojų informavimą. Todėl ji remiasi Reglamento Nr. 1151/2012 1 straipsnio 1 dalimi, kurioje nurodyta, kad vienas iš šio reglamento tikslų – padėti gamintojams pranešti vartotojams apie produktų savybes. Danijos Karalystė teigia, kad, šią nuostatą siejant su Reglamento Nr. 1151/2012 2, 29 ir 40 konstatuojamosiomis dalimis [31], akivaizdu, jog šiame reglamente kalbama apie vartotojus vidaus rinkoje. Kadangi už Sąjungos ribų parduodamais produktais informacija apie juos neperduodama vartotojams vidaus rinkoje, toks Reglamento Nr. 1151/2012 aiškinimas, kad jame kalbama apie eksportą į trečiąsias šalis, nepadeda siekti jo tikslo.

[28] Dėl vynų žr. Reglamento Nr. 1308/2013 93–111 straipsnius. Dėl spiritinių gėrimų žr. Reglamento 2019/787 21–42 straipsnius. Kalbant apie aromatizuotus vyno produktus, Reglamentu Nr. 2021/2117 padarytais pakeitimais su tokių produktų geografinių nuorodų apsauga susijusios nuostatos buvo perkeltos į Reglamento Nr. 1151/2012 taikymo sritį (žr. Reglamento 2021/2117 3 straipsnį ir 77 konstatuojamąją dalį). Dabar Reglamento Nr. 251/2014 nuostatos susijusios tik su aromatizuotų vyno produktų apibrėžtimi, aprašymu, pateikimu ir ženklinimu, o nuorodos į eksportą į trečiąsias šalis liko nepakitusios.

[29] Danijos Karalystė nurodo, kad tarp tokių priemonių yra, be kita ko, 2001 m. gruodžio 12 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 6/2002 dėl Bendrijos dizaino (OL L 3, 2002, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 27 t., p. 142) 19 straipsnio 1 dalis; 2015 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2015/2436 valstybių narių teisės aktams, susijusiems su prekių ženklais, suderinti (OL L 336, 2015, p. 1) 10 straipsnio 3 dalies c punktas, 11 straipsnio b punktas ir 16 straipsnio 5 dalies b punktas; 2017 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2017/1001 dėl Europos Sąjungos prekių ženklo (OL L 154, 2017, p. 1) 9 straipsnio 3 dalies c punktas, 10 straipsnio b punktas ir 18 straipsnio 1 dalies b punktas.

[30] 2013 m. birželio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 608/2013 dėl muitinės atliekamo intelektinės nuosavybės teisių vykdymo užtikrinimo, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1383/2003 (OL L 181, 2013, p. 15).

[31] Reglamento Nr. 1151/2012 2 konstatuojamojoje dalyje nurodyta: „Sąjungos piliečiai ir vartotojai vis labiau domisi kokybiškais, taip pat laikantis tradicijų pagamintais produktais. Jiems rūpi ir tai, kad Sąjungoje būtų išlaikyta žemės ūkio produkcijos įvairovė. Taigi labiau paklausūs tampa tokie žemės ūkio ar maisto produktai, kurių specifines savybes, visų pirma susijusias su jų geografine kilme, galima atpažinti.“ Šio reglamento 29 konstatuojamosios dalies atitinkamoje vietoje nurodyta: „į registrą įtrauktiems pavadinimams turėtų būti taikoma apsauga, kad būtų užtikrintas jų teisingas naudojimas ir siekiant užkirsti kelią veiksmams, kurie gali klaidinti vartotojus“. Be to, jo 40 konstatuojamojoje dalyje nustatyta: „siekiant užtikrinti, kad registruoti pavadinimai nebūtų naudojami netinkamai ar kad nebūtų klaidinami vartotojai, jiems turėtų būti taikoma išimtinė pavadinimo naudojimo teisė“.

49. Komisija neigia, kad vienintelis ar net pagrindinis Reglamento Nr. 1151/2012 tikslas yra Sąjungos vartotojų apsauga. Priešingai, Komisija teigia, kad vienas iš svarbiausių Reglamento Nr. 1151/2012 tikslų yra intelektinės nuosavybės teisių, grindžiamų SKVN, savininkų apsauga. Jų teisės saugomos tik tuo atveju, jeigu Reglamentas Nr. 1151/2012 aiškinamas taip, kad jis taikomas ir eksportui į trečiąsias šalis. Tokia apsauga padeda užtikrinti sąžiningą SKVN gamintojų konkurenciją. Tai atitinka SESV 39 straipsnyje nurodytus bendros žemės ūkio politikos tikslus „užtikrinti deramą žemės ūkiu besiverčiančios bendruomenės gyvenimo lygį, ypač didinant žemės ūkyje dirbančių asmenų asmenines pajamas“. Komisija pažymi, kad Reglamento Nr. 1151/2012 teisinis pagrindas yra SESV 43 straipsnio 2 dalis, kurioje nustatyta Sąjungos kompetencija priimti priemones bendros žemės ūkio politikos tikslams pasiekti, kartu su SESV 118 straipsniu, susijusiu su intelektinės nuosavybės teisėmis.

50. Danijos Karalystė papildomai remiasi Reglamento Nr. 1151/2012 1 straipsnio 1 dalies d punktu, kuriame kaip vienas iš tikslų nurodytas vidaus rinkos vientisumas. Ji šią nuostatą supranta taip, kad Reglamentas Nr. 1151/2012 susijęs su vidaus rinka, o ne su trečiųjų šalių rinkomis. Komisija į tokius argumentus atsako teiginiu, kad neteisėtas Sąjungoje įregistruotų SKVN naudojimas trečiųjų šalių rinkose iš tiesų kelia pavojų tikslui apsaugoti vidaus rinkos vientisumą.

d) Argumentai dėl teisėkūros genezės

51. Danijos Karalystė tvirtina, kad vykstant teisėkūros procesui Parlamentas pasiūlė į iš pradžių pasiūlytą Reglamento Nr. 1151/2012 13 straipsnio 3 dalį įtraukti papildomą pastraipą [32]. Siūlomas pakeitimas buvo suformuluotas taip: „Siekiant užkirsti kelią produktų, nepaženklintų pagal šį reglamentą, prekybai Sąjungoje *arba eksportui į trečiąsias šalis*, Komisijai pagal 53 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus dėl veiksmų, kuriuos šiuo atžvilgiu turi įgyvendinti valstybės narės, apibrėžimo.“ [33] Vis dėlto šis pakeitimas nebuvo įtrauktas į galutinę Reglamento Nr. 1151/2012 redakciją. Kadangi Sąjungos teisės aktų leidėjas apsvarstė eksportą į trečiąsias šalis, bet jo neįtraukė į galutinį tekstą, Danijos Karalystė daro išvadą, kad toks eksportas nepatenka į šio reglamento taikymo sritį.

52. Komisija aiškina, kad nagrinėjamas pakeitimas nebuvo įtrauktas į galutinę Reglamento Nr. 1151/2012 redakciją ne dėl to, kad jame buvo minimas eksportas, o veikiau dėl to, kad juo buvo siūloma suteikti Komisijai deleguotuosius įgaliojimus.

53. Danijos Karalystė taip pat remiasi Regionų komiteto nuomone dėl Komisijos pasiūlymo [34]. Vienas iš jos skirsnių, skirtų politinėms rekomendacijoms, susijęs su „kokybės apsauga ir skatinimu tarptautinėje prekyboje“. Kalbėdamas apie tai, Regionų komitetas ragino „nustatyti konkrečias priemones, kad ES nebūtų parduodami *arba eksportuojami produktai*, kurių ženklinimas neatitinka ES žemės ūkio produktams taikomų kokybę reguliuojančių teisės aktų“ [35]. Danijos Karalystė, atsižvelgdama į tai, kad formuluotė, kurioje daroma nuoroda į eksportą,

[32] Žr. 2010 m. gruodžio 10 d. Europos Komisijos pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl žemės ūkio produktų kokybės sistemų, COM(2010) 733 *final*. Tame pasiūlyme pateikta pradinė 13 straipsnio 3 dalies formuluotė buvo tokia: „Valstybės narės imasi atitinkamų administracinių ir teisinių veiksmų, kad išvengtų neteisėto saugomų kilmės vietos nuorodų ir saugomų geografinių nuorodų naudojimo, kaip nurodyta 1 dalyje, arba tokį naudojimą sustabdytų, visų pirma, remiantis 42 straipsnio a punktu, gamintojų grupės prašymu.“

[33] Žr. 2011 m. liepos 12 d. Europos Parlamento pranešimą dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl žemės ūkio produktų kokybės sistemų, Europos Parlamento teisėkūros rezoliucijos projektas, A7-0266/2011, 55 pakeitimas. Išskirta mano.

[34] Žr. 2011 m. gegužės 12 d. Regionų komiteto nuomonės „Plataus užmojo Europos žemės ūkio kokybės schemų politika“ (OL C 192, 2011, p. 28) (toliau – Regionų komiteto nuomonė) C skirsnį.

[35] Žr. šios išvados 34 išnašoje nurodytos Regionų komiteto nuomonės 24 punktą. Išskirta mano.

nebuvo atspindėta galutiniame Reglamento Nr. 1151/2012 tekste, daro išvadą, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas nusprendė neįtraukti eksporto į trečiąsias šalis į Reglamento Nr. 1151/2012 taikymo sritį. Vis dėlto Komisija paaiškina, kad iš tiesų būtent dėl Parlamento pasiūlyto pakeitimo Reglamento Nr. 1151/2012 13 straipsnio 3 dalyje buvo paminėta valstybių narių pareiga užkirsti kelią neteisėtam SKVN ir SGN, kuriomis ženklinami „atitinkamoje valstybėje narėje gaminami ar parduodami“ produktai, naudojimui arba sustabdyti tokį naudojimą. Taigi iš šio Regionų komiteto nuomonės punkto negalima daryti išvados, kad nebuvo siekiama Reglamento Nr. 1151/2012 taikyti eksportui į trečiąsias šalis.

e) Argumentai, susiję su Teisingumo Teismo jurisprudencija

54. Danijos Karalystė remiasi 2002 m. gruodžio 10 d. Sprendimu *British American Tobacco (Investments) ir Imperial Tobacco*[36]. Ši byla buvo iškelta dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą dėl Sąjungos direktyvos, susijusios su tabako gaminių gamyba, pateikimu ir pardavimu, aiškinimo ir galiojimo. Teisingumo Teismas, be kita ko, nusprendė, kad šios direktyvos 7 straipsnis, susijęs su gaminio aprašymais, taikomas tik Sąjungoje parduodamoms, o ne į trečias šalis eksportuojamoms cigaretėms. Danijos Karalystė pabrėžia, kad Teisingumo Teismas šią išvadą padarė remdamasis nagrinėjamos direktyvos kontekstu ir tikslais, kad galėtų nuspręsti, ar Sąjungos teisės aktų leidėjas ketino išplėsti šios nuostatos taikymą eksportui į trečiąsias šalis. Komisija savo ruožtu mano, kad Spendimo *BAT* kontekstas skyrėsi nuo šios bylos konteksto, nes tame sprendime nagrinėjamos direktyvos tikslas buvo pagerinti vidaus rinkos veikimą, o šioje byloje nagrinėjamas pagal Sąjungos teisę pripažįstamų intelektinės nuosavybės teisių pažeidimas.

55. Danijos Karalystė, siekdama pagrįsti savo argumentą, jog tam, kad eksportas į trečiąsias šalis patektų į Reglamento Nr. 1151/2012 taikymo sritį, Sąjungos teisės aktų leidėjas privalėjo jį aiškiai paminėti, taip pat remiasi 2019 m. rugsėjo 24 d. Sprendimu *Google (Teisės reikalauti pašalinti nuorodą teritorinė taikymo sritis)*[37]. Ta byla susijusi su teisės reikalauti pašalinti nuorodą teritorine taikymo sritimi ir galimu ekstrateritoriniu Direktyvos 95/46[38] bei ją pakeitusio Reglamento 2016/679[39] poveikiu. Teisingumo Teismas konstatavo, kad nėra akivaizdu, jog Sąjungos teisės aktų leidėjas būtų ketinęs ūkio subjektui, kaip antai *Google*, nustatyti pareigą pašalinti nuorodas, kuri būtų taikoma ne vien valstybių narių teritorijoje. Taigi atitinkamos Direktyvos 95/46 ir Reglamento 2016/679 nuostatos netaikomos už Sąjungos ribų. Atsakydama Komisija teigia, kad Sprendimas *Google* susijęs su galimu ekstrateritoriniu Sąjungos teisės taikymu. Komisija paaiškina vis dėlto šioje byloje nebandanti taikyti Sąjungos teisės aktų trečiajai šaliai. Byla susijusi tik su Reglamento Nr. 1151/2012 taikymu pačioje Sąjungoje. Taigi Sprendimas *Google* neturi reikšmės šiai bylai.

[36] C-491/01, EU:C:2002:741 (toliau – Sprendimas *BAT*), 203–217 punktai.

[37] C-507/17, EU:C:2019:772 (toliau – Sprendimas *Google*), 53–65 punktai.

[38] 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo (OL L 281, 1995, p. 31; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 15 t., p. 355).

[39] 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46 (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (OL L 119, 2016, p. 1, ir klaidų ištaisymas OL L 127, 2018, p. 2).

f) Tarpinė išvada

56. Mano nuomone, nė vienas iš šių argumentų, nesvarbu, ar susijęs su Reglamento Nr. 1151/2012 formuluote, kontekstu, tikslais arba geneze, nėra lemiamas, kad juo remiantis būtų galima pasirinkti vieną iš dviejų priešingų aiškinimų. Taigi reikia pasirinkti vieną iš dviejų aiškinimo sistemų ir pritarti tiems argumentams, kurie pagrindžia taikant pasirinktą sistemą siūlomą sprendimą.

3. Reglamentas Nr. 1151/2012 turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiama eksportuoti „Fetos“ klastotes“ į trečiąsias šalis

57. Kaip atskleidžiau iš pradžių, pritariu Komisijos aiškinimui, pagal kurį Reglamentas Nr. 1151/2012 taikomas ir valstybėse narėse pagamintiems, bet eksportuoti į trečiąsias šalis skirtiems produktams, ir siūlau Teisingumo Teismui pritarti šiam aiškinimui.

58. Šią išvadą padariau dėl dviejų pagrindinių priežasčių. Pirma, toks rezultatas gali būti pateisinamas atsižvelgiant į abi aiškinimo sistemas, t. y. susijusias su intelektine nuosavybe ir prekybos liberalizavimu. Priešingai, aiškinimas, pagal kurį Reglamentas Nr. 1151/2012 netaikomas produktams, kurių pavadinimai registruoti, skirtiems eksportuoti į trečiąsias šalis, atvirkščiai, galimas tik taikant prekybos liberalizavimu grindžiamą aiškinimo sistemą. Antra, manau, kad jeigu apskritai Sąjungos teisės aktų leidėjo ketinimas gali būti nedviprasmiškas ir jeigu jį galima „rasti“, siūlomas aiškinimas geriau atitinka tai, kaip aš suprantu Sąjungos teisės aktų leidėjo ketinimą, kuriuo grindžiama kilmės vietos nuorodų ir geografinių nuorodų apsauga.

59. Kalbant apie mano nurodytą pirmąją priežastį, laisva prekyba neabejotinai yra viena iš vertybių, kurių paisoma Sąjungos teisės sistemoje. Vis dėlto prekybos liberalizavimas tikrai nebuvo vienintelė ir net ne svarbiausia motyvuojanti jėga. Jau ankstyvojoje jurisprudencijoje Teisingumo Teismas pripažino, kad laisvosios prekybos interesai turi būti derinami su kitais interesais[40]. Iš tiesų teisminė taisyklių analizė, atliekama atsižvelgiant į prekybos liberalizavimu grindžiamą aiškinimo sistemą, pradedama nuo prielaidos, kad kliūtys prekybai draudžiamos. Vis dėlto kliūtis gali būti pripažinta priimtina, jeigu ji pateisinama ne tik prekybos, bet ir kitais interesais, pavyzdžiui, aplinkos apsaugos, vartotojų apsaugos arba intelektinės nuosavybės apsaugos ir daugeliui kitų, ir yra jiems proporcinga.

60. Kilmės vietos nuorodų ir geografinių nuorodų apsauga neabejotinai yra svarbi prekybos požiūriu. Pagal naujausius tyrimus[41] ši sistema turi didelę ekonominę vertę Sąjungai – 2017 m. su ja susiję apskaičiuoti pardavimai siekė daugiau kaip 77 mlrd. EUR ir didelę jų dalį (22 %) sudarė pardavimai už Sąjungos ribų. Taigi ji atveria SKVN gamintojams svarbias prekybos galimybes. Kita vertus, dėl šių galimybių, sukurtų ginant jų teises, atsiranda prekybos kliūčių kitiems. Draudimas naudoti pavadinimą „Feta“ trečiųjų šalių rinkoms teikiamiems produktams yra kliūtis eksportui. Komisijos argumentai, kad toks draudimas nėra eksporto draudimas, nes sūris gali būti parduodamas kitu pavadinimu, nieko nekeičia. Kliūtis eksportui į trečiąsias šalis atsiranda jau tada, kai eksportas apsunkinamas.

[40] Kaip klasikinį pavyzdį galima nurodyti, kad jau 1979 m. vasario 20 d. Sprendime *Rewe-Zentral (Cassis de Dijon)* (120/78, EU:C:1979:42) Teisingumo Teismas išplėtė kliūčių prekybai išlaikymo galimų pateisinimų sąrašą, palyginti su numatytu Sutartyse, ir nurodė, kad jis nėra baigtinis.

[41] Žr., pavyzdžiui, Europos Komisija, *Study on economic value of ES quality schemes, geographical indications (GIs) and traditional specialities guaranteed (TSGs)*, Europos Sąjungos leidinių biuras, Liuksemburgas, 2021.

61. Nacionaliniais arba Sąjungos teisės aktais sukurtos kliūtys prekybai yra vis dėlto leistinos, jeigu jos yra pagrįstos. Sutikčiau su Danijos Karalyste, kad vartotojų apsauga grindžiamas pateisinimas (sudarant sąlygas gauti patikimą informaciją apie produktą) neatitiktų tinkamumo kriterijaus, ypač jeigu vartotojai, kuriuos siekiama apsaugoti, yra vidaus rinkos vartotojai. Eksportuojamos „Fetos“ klastotės“ negali klaidinti šių vartotojų, nes jų nėra trečiųjų šalių rinkose. Taigi kliūtis prekybai, atsiradusi dėl aiškinimo, pagal kurį Reglamentas Nr. 1151/2012 taikomas ir produktų eksportui į trečiąsias šalis, negali būti pateisinama susirūpinimu vartotojų apsauga.

62. Vis dėlto manau, kad draudimas eksportuoti Sąjungos teritorijoje pagamintas „Fetos“ klastotes“ į trečiąsias šalis gali būti pateisinamas intelektinės nuosavybės teisių apsauga grindžiamais motyvais. Net jeigu Sąjunga negali savo teisės aktais reguliuoti trečiųjų šalių rinkų ir dėl to Sąjungos SKVN ženklinamiems produktams tose rinkose gali tekti konkuruoti su suklastotais produktais, Sąjungoje pagamintų suklastotų produktų buvimas vis tiek blogina tikromis SKVN ženklinamų produktų konkurencinę padėtį tokiose rinkose. Draudimas eksportuoti į trečiąsias šalis Danijoje pagamintą sūrį „Danish Feta“ patenka į Sąjungos teisėkūros įgaliojimų sritį[42], o, pavyzdžiui, draudimas parduoti sūrį „Wisconsin Feta“[43] Jungtinių Valstijų rinkoje – ne. Mano nuomone, nėra neproporcinga Sąjungai imtis visų įmanomų priemonių, kad būtų apsaugota Sąjungos SKVN ženklinamų produktų gamintojų konkurencinė padėtis. Dėl šios priežasties Sąjungos SKVN apsaugos nebuvimu trečiųjų šalių rinkose negalima remtis kaip argumentu, pagrindžiančiu teiginį, kad Reglamento Nr. 1151/2012 aiškinimas kaip susijusio su eksportu į trečiąsias šalis neatitinka proporcingumo kriterijaus, kai intelektinės nuosavybės apsauga nurodoma kaip tokio aiškinimo pateisinimas. Taigi Reglamento Nr. 1151/2012 aiškinimas, pagal kurį draudžiamas „Fetos“ klastočių“ eksportas į trečiąsias šalis, atrodo pateisinamas net ir atsižvelgiant į prekybos liberalizavimu grindžiamą aiškinimo sistemą.

63. Atsižvelgiant į tai ir pereinant prie mano nurodytos antrosios priežasties, pažymėtina, kad taip pat manau, jog intelektine nuosavybe grindžiama aiškinimo sistema tinkamai paaiškina teisėkūros ketinimus, kuriais remiantis priimtas Reglamentas Nr. 1151/2012. Pagal šią aiškinimo sistemą SKVN, kaip intelektinės nuosavybės teisių, tikslas – sudaryti sąlygas sąžiningai konkurencijai SKVN produktų gamintojams mainais už jų pastangas išlaikyti ir užtikrinti aukštą savo produktų kokybę. Tai leidžia išlikti tradicinėms įmonėms ir užtikrina produktų įvairovę rinkoje. Taigi taikant tokį požiūrį atsižvelgiama ne tik į ekonominius interesus, bet ir į kitus interesus, kurie taip pat yra Sąjungos piliečių suvokimo, kas yra gera gyvenimo kokybė, dalis[44].

64. Vienas iš „teisės aktų leidėjo valios“ požymių, kurį Sąjungos teisėje galima objektyviai patikrinti, yra priemonės teisinio pagrindo pasirinkimas. Reglamentas Nr. 1151/2012 buvo priimtas remiantis dvejopu pagrindu – SESV 43 straipsnio 2 dalimi ir 118 straipsniu. Tai rodo, kad pagrindinė šio reglamento mintis – pagerinti Sąjungos žemės ūkio gamintojų padėtį

[42] Kaip jau paaiškinta, Danijos Karalystė neginčija tokios kompetencijos buvimo. Ji tik teigia, kad ja nebuvo pasinaudota priimant Reglamentą Nr. 1151/2012.

[43] Šis pavadinimas išgalvotas.

[44] Šiuo klausimu žr. Davies, G., „Free Movement, the Quality of Life and the Myth that the Court Balances Interests“, leidinyje Koutrakos, P. ir kt., *Exceptions from ES Free Movement Law: Derogation, Justification and Proportionality*, Hart Publishing, Oksfordas 2016, p. 214.

suteikiant intelektinės nuosavybės apsaugą produktams, gaminamiems tradiciniais būdais, kurie taikomi tam tikrose geografinėse vietovėse ir yra su jomis susiję. Prancūzų kalboje yra žodis, apibūdinantis šį ypatingą produktų kokybės ryšį su jų geografine kilme, – *terroir*[45].

65. Nuo XX a. aštuntojo dešimtmečio Sąjunga kuria priemonių, reglamentuojančių ir saugančių tam tikrų rūšių produktus, ženklinamus kilmės vietos nuorodomis arba geografinėmis nuorodomis, tinklą, taip pat nustato tokių nuorodų suteikimo, apsaugos ir kontrolės sąlygas[46]. Šios priemonės taikomos ne tik žemės ūkio ir maisto produktams, bet ir vynui, spiritiniams gėrimams ir aromatizuotiems vyno produktams. Reglamentas Nr. 1151/2012 yra pagrindinė šios sistemos teisinė priemonė[47].

66. Reglamente Nr. 1151/2012 nustatyta vienoda ir išsami žemės ūkio ir maisto produktų kilmės vietos nuorodų ir geografinių nuorodų apsaugos sistema[48]. Jame numatyta tokių produktų registracijos Sąjungos lygmeniu tvarka, kad jų apsauga būtų užtikrinta visose valstybėse narėse[49].

67. SKVN, taip pat kitų saugomų geografinių nuorodų, kaip Sąjungoje suteikiamų intelektinės nuosavybės teisių rūšies, specifika yra ta, kad, kitaip nei kitų intelektinės nuosavybės teisių, visų pirma prekių ženklų[50], jų įgyvendinimas užtikrinamas ne tik privačiai, bet ir viešuoju lygmeniu[51]. Būtent dėl šios priežasties Reglamentu Nr. 1151/2012 valstybės narės įpareigojamos užkirsti kelią neteisėtam pavadinimų, įregistruotų kaip SKVN, naudojimui arba jį sustabdyti. Viešojo įgyvendinimo užtikrinimo taikymą galima suprasti atsižvelgiant į aplinkybes, kurioms esant buvo sukurta SKVN apsauga Sąjungoje – kaip priemonė, skirta tradicinių gamintojų, kurie nebūtinai turėtų žinių, kaip ginti savo teises privačiai, (arba lėšų) teisingoms pajamoms apsaugoti ir užtikrinti.

68. Šiai minčiai nėra visuotinai pritariama. Trečiosios šalys, kaip antai Kanada ir Jungtinės Valstijos, pasirinko produktų kokybę saugoti pasitelkdamos prekių ženklų (įskaitant kolektyvinius prekių ženklus) koncepciją[52].

[45] Šiuolaikinė geografinių nuorodų, kaip intelektinės nuosavybės teisių, apsaugos idėja kilo iš prancūziškos sąvokos *terroir*, kuri buvo išplėtota kalbant apie vyną. Ją galima sieti su bandymais užkristi kelią sukčiavimui Prancūzijos vyno rinkoje po to, kai vynuogynus sunaikino filokseros. Žr. Calboli, I., „Geographical Indications between Trade, Development, Culture, and Marketing: Framing a Fair(er) System of Protection in the Global Economy?“, leidinyje Calboli, I. ir Wee Loon, N.-L., *Geographical Indications at the Crossroads of Trade, Development, and Culture: Focus on Asia-Pacific*, Cambridge University Press, Kembridžas 2017, p. 3. Taip pat žr., pavyzdžiui, Chaisse, J. ir kt. (eds), *Wine Law and Policy: From National Terroirs to a Global Market*, Brill Nijhoff, Leidenas, 2021; Zappalaglio, A., *The Transformation of ES Geographical Indications Law: The Present, Past and Future of the Origin Link*, Routledge, 2021.

[46] Šiuo klausimu žr. 2017 m. spalio 25 d. Sprendimą *Komisija / Taryba (Patikslintas Lisabonos susitarimas)* (C-389/15, EU:C:2017:798, 15 punktas).

[47] Taip pat žr., pavyzdžiui, Kireeva, I, „The new European Regulation on Quality Schemes for Agricultural Products and Foodstuffs“, leidinyje McMahon, J. A. ir Cardwell, M. N., *Research Handbook on ES Agricultural Law*, Edward Elgar Publishing, Čeltenhamas, 2015, p. 285; Nathon, N., „The Protection of Geographical Indications for Agricultural Products in the European Union“, leidinyje Sundara Rajan, M. T., *The Cambridge Handbook of Intellectual Property in Central and Eastern Europe*, Cambridge University Press, Kembridžas, 2019, p. 349.

[48] Šiuo klausimu žr. 2009 m. rugsėjo 8 d. Sprendimą *Budějovický Budvar* (C-478/07, EU:C:2009:521, 114 punktas) ir 2010 m. gruodžio 22 d. Sprendimą *Bayerischer Brauerbund* (C-120/08, EU:C:2010:798, 59 punktas).

[49] Šiuo klausimu žr. 1998 m. birželio 9 d. Sprendimą *Chiciak ir Fol* (C-129/97 ir C-130/97, EU:C:1998:274, 25 ir 26 punktai) ir 2009 m. rugsėjo 8 d. Sprendimą *Budějovický Budvar* (C-478/07, EU:C:2009:521, 107 punktas).

[50] Teisingumo Teismas taip pat yra nusprendęs, kad geografinių nuorodų ir prekių ženklų tikslai skiriasi. Žr. 2017 m. rugsėjo 20 d. Sprendimą *The Tea Board / EUIPO* (C-673/15 P–C-676/15 P, EU:C:2017:702, 62 punktas).

[51] Šiuo klausimu žr. generalinio advokato G. Pitruzzella išvadą byloje *Syndicat interprofessionnel de défense du fromage Morbier* (C-490/19, EU:C:2020:730, 29 punktas).

[52] Dėl Sąjungos ir Kanados arba Jungtinių Valstijų požiūrių į geografinių nuorodų apsaugą skirtumų žr., pavyzdžiui, Matthews, A., „What Outcome to Expect on Geographical Indications in the TTIP Free Trade Agreement Negotiations with the United States?“, ir O'Connor, B., „The Legal Protection of GIs in TTIP: Is There an Alternative to the CETA Outcome“, leidinyje Arfini, F., *Intellectual Property Rights for Geographical Indications. What is at Stake in the TTIP*?, Cambridge Scholars Publishing, Niukaslas prie Taino, 2016, p. 1 ir 19.

69. Sąjungos vidaus teisės aktais negalima reglamentuoti trečiųjų šalių rinkų, kad būtų užtikrinta tokio paties lygio Sąjungos SKVN apsauga, kokia joms taikoma vidaus rinkoje. Tai įmanoma tik vedant derybas daugiašaliu (PPO arba Pasaulinės intelektinės nuosavybės tarnybos) arba dvišaliu lygmeniu. Būtent todėl Sąjunga, vykdydama platesnę su geografine kilme susijusių produktų apsaugos politiką, imasi veiksmų tarptautiniu lygmeniu, siekdama sudaryti susitarimus, kurie užtikrintų kuo platesnę geografinių nuorodų, įskaitant SKVN, apsaugą [53]. Sąjungos pastangos užtikrinti apsaugą ir trečiųjų šalių rinkose yra aiškiai nurodytos kaip politikos tikslas Reglamento Nr. 1151/2012 preambulėje [54]. Tokia politika akivaizdi daugiau ar mažiau sėkmingai derantis dėl susitarimų su tokiomis šalimis kaip Kanada, Kinija, Singapūras arba Jungtinės Valstijos [55], taip pat Sąjungai dedant pastangas daugiašaliu lygmeniu [56].

70. Sąjungos pastangas užtikrinti tinkamą Sąjungos SKVN apsaugą trečiųjų šalių rinkose lemia ir didelė kultūrinė bei ekonominė vertė, kurią tokia apsauga turi vietos bendruomenėms [57].

71. Taigi yra nustatyti Sąjungos veiksmai, sudarantys patikimą ir nuoseklią Sąjungos politiką, kuria siekiama kuo aukštesnio Sąjungos produktų, kurių kokybė gali būti pripažįstama pagal jų ryšį su apibrėžta geografine vietove, apsaugos lygio, o tai gali padidinti tokių produktų gamintojų konkurencingumą.

72. Atsižvelgiant į šią politiką Reglamento Nr. 1151/2012 taikymo sritis turi būti aiškinama taip, kad joje numatytas draudimas eksportuoti SKVN ženklinamų produktų klastotes į trečiųjų šalių rinkas. Kaip pažymi Graikijos Respublika ir Kipro Respublika, tikrai būtų nelogiška Sąjungai derėtis dėl tarptautinių susitarimų su trečiosiomis šalimis, reikalaujant, kad jos imtųsi priemonių užkirsti kelią neteisėtai registruotais pavadinimais ženklinamų produktų gamybai, ir kartu toleruoti tokią praktiką savo teritorijoje, kiek tai susiję su jos produktais.

73. Be to, Sąjungoje pagamintų SKVN ženklinamų klastočių buvimas trečiųjų šalių rinkose prisideda prie to, kad jų pavadinimai suvokiami kaip bendriniai. Tai savo ruožtu apsunkina Sąjungos galimybes derybomis užtikrinti jų apsaugą šiose rinkose. Reglamento Nr. 1151/2012 13 straipsnio 2 dalimi, kurioje numatyta, kad SKVN neturi tapti bendriniais pavadinimais, tikrai galima remtis, kaip siūlo Kipro Respublika [58], siekiant pagrįsti požiūrį, kad Reglamentas Nr. 1151/2012 taikomas eksportui į trečiąsias šalis.

74. Vadinasi, atsižvelgiant į bendrą Sąjungos politiką, kuria siekiama apsaugoti SKVN kaip specialios rūšies intelektinės nuosavybės teises vidaus rinkoje ir trečiųjų šalių rinkose, toks Reglamento Nr. 1151/2012 aiškinimas, kad pagal jį draudžiama eksportuoti produktus, kuriems neteisėtai naudojami registruoti pavadinimai, net į trečiąsias šalis, kuriose tokia apsauga (kol kas) nesuteikiama, atrodo patikimas pasirinkimas. Manytina, kad toks aiškinimas atspindi Sąjungos teisės aktų leidėjo valią.

[53] Atitinkamų Sąjungos sudarytų tarptautinių susitarimų, kuriais pavadinimas „Feta“ saugomas trečiosiose šalyse, sąrašas pateiktas registre *GIview* adresu https://ec.europa.eu.

[54] Žr. Reglamento Nr. 1151/2012 20 ir 27 konstatuojamąsias dalis.

[55] Sąjungai pavyko susitarti dėl pavadinimo „Feta“ apsaugos susitarimuose, pasirašytuose su Kanada, Kinija ir Singapūru. Žr. šios išvados 53 išnašą.

[56] Šis klausimas išsamiai aptartas, pavyzdžiui, Gangjee, D. S., *Research Handbook on Intellectual Property and Geographical Indications*, Edward Elgar Publishing, Čeltenhamas, 2016; Blakeney, M., *The Protection of Geographical Indications: Law and Practice*, Second edition, Edward Elgar Publishing, Čeltenhamas, 2019.

[57] Žr. 2019 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2019/1753 dėl Sąjungos veiksmų prisijungus prie Lisabonos susitarimo dėl kilmės vietos nuorodų ir geografinių nuorodų Ženevos akto (OL L 271, 2019, p. 1) 5 konstatuojamąją dalį.

[58] Žr. šios išvados 43 punktą.

75. Remdamasi visais išdėstytais motyvais, siūlau Teisingumo Teismui pripažinti pirmąjį Komisijos argumentą pagrįstu, taip pat pripažinti, kad Danijos Karalystė neįvykdė įsipareigojimų pagal Reglamento Nr. 1151/2012 13 straipsnį, nes neužkirto kelio pavadinimo „Feta“ naudojimui sūriui, pagamintam Danijoje, bet skirtam eksportuoti į trečiąsias šalis, su kuriomis Sąjunga dar nėra sudariusi tarptautinių susitarimų, užtikrinančių šio pavadinimo apsaugą, arba nesustabdė tokio naudojimo.

B. Antrasis argumentas, grindžiamas lojalaus bendradarbiavimo pareigos pažeidimu

76. Komisija teigia, kad Danijos Karalystė pažeidė ESS 4 straipsnio 3 dalį, siejamą su Reglamento Nr. 1151/2012 1 straipsnio 1 dalimi ir 4 straipsniu. Teigiama, kad šis pažeidimas buvo padarytas dėl to, kad Danijos valdžios institucijos neužkirto kelio Danijos gamintojams gaminti „Fetos“ imitacijas ir jomis prekiauti arba nesustabdė tokios gamybos bei prekybos, o tai kelia pavojų šiose Reglamento Nr. 1151/2012 nuostatose nurodytiems tikslams. Šalia šio ieškinio reikalavimuose išdėstyto argumento Komisija nurodo kitą priekaištą ieškinio motyvuose ir išvadose (bet ne ieškinio reikalavimuose). Remiantis šiuo priekaištu, Danijos Karalystė taip pat atskirai pažeidė SESV 4 straipsnio 3 dalį, nes pakenkė Sąjungos pozicijai tarptautinėse derybose dėl Sąjungoje įregistruotų pavadinimų apsaugos.

77. Šie du priekaištai skiriasi. Mano nuomone, į antrąjį iš šių dviejų priekaištų šioje byloje nereikėtų atsižvelgti, nes Komisija jo neišdėstė Teisingumo Teismui pateiktuose ieškinio reikalavimuose. Vis dėlto, jeigu Teisingumo Teismas nuspręstų priimti sprendimą dėl šio priekaišto, pateiksiu dėl jo išvadą.

78. Danijos Karalystė tvirtina, kad ESS 4 straipsnio 3 dalis nebuvo pažeista nei atskirai, nei kartu su Reglamento Nr. 1151/2012 1 straipsnio 1 dalimi ir 4 straipsniu, atsižvelgiant į Teisingumo Teismo jurisprudenciją ir į tai, kad nesutarimai dėl Sąjungos teisės aiškinimo savaime nereiškia valstybės narės lojalaus bendradarbiavimo pareigos pažeidimo.

1. ESS 4 straipsnio 3 dalies, siejamos su Reglamento Nr. 1151/2012 1 straipsnio 1 dalimi ir 4 straipsniu, tariamas pažeidimas

79. Pagal ESS 4 straipsnio 3 dalį, kurioje įtvirtintas lojalaus bendradarbiavimo principas, valstybės narės turi imtis visų priemonių, galinčių užtikrinti Sąjungos teisės galiojimą ir veiksmingumą bei panaikinti neteisėtas šios teisės pažeidimo pasekmes. Šią pareigą pagal savo kompetenciją turi visos atitinkamos valstybės narės institucijos [59].

[59] Žr., pavyzdžiui, 2020 m. gruodžio 17 d. Sprendimą *Komisija / Slovėnija (ECB archyvai)* (C-316/19, EU:C:2020:1030, 119 ir 124 punktai) ir 2021 m. gegužės 18 d. Sprendimą *Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ ir kt.* (C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 ir C-397/19, EU:C:2021:393, 176 punktas).

80. Bylose dėl įsipareigojimų neįvykdymo pasitaiko atvejų, kai Teisingumo Teismas nusprendžia, kad valstybė narė pažeidė ESS 4 straipsnio 3 dalį atskirai [60] arba kartu su kitomis Sąjungos teisės nuostatomis [61].

81. Vis dėlto Teisingumo Teismas nusprendė, kad bendrosios lojalaus bendradarbiavimo pareigos, kylančios iš ESS 4 straipsnio 3 dalies, pažeidimas skiriasi nuo konkrečių įsipareigojimų, kuriuose tas bendradarbiavimas pasireiškia, neįvykdymo. Todėl toks pažeidimas gali būti konstatuotas tik tiek, kiek jis susijęs su elgesiu, kuris skiriasi nuo elgesio, sudarančio šių konkrečių įsipareigojimų pažeidimą [62]. Jeigu tariamas ESS 4 straipsnio 3 dalies pažeidimas yra susijęs su tuo pačiu elgesiu kaip ir tariamas konkretesnių Sąjungos teisės nuostatų pažeidimas, pakanka atlikti vertinimą pagal šias konkrečias nuostatas [63].

82. Man atrodo, kad šioje byloje antrasis argumentas dėl ESS 4 straipsnio 3 dalies, siejamos su Reglamento Nr. 1151/2012 1 straipsnio 1 dalimi ir 4 straipsniu, tariamo pažeidimo iš esmės susijęs su tuo pačiu dalyku ir elgesiu, kuris nurodytas pirmajame argumente dėl konkrečių Reglamento Nr. 1151/2012 13 straipsnyje nustatytų įsipareigojimų tariamo pažeidimo. Jis grindžiamas tuo pačiu nuomonių skirtumu dėl Reglamento Nr. 1151/2012 teritorinės taikymo srities aiškinimo ir tuo pačiu Danijos valdžios institucijų elgesiu, kai jos neužkirto kelio „Fetos“ imitacijų gamybai ir pardavimui arba to nesustabdė. Iš tiesų, kaip nurodo Danijos Karalystė, Danijos valdžios institucijos leidžia gaminti ir parduoti sūrio „Feta“ imitacijas, atsižvelgdamos į tai, kaip Danijos Karalystė aiškina, kas yra neteisėtas naudojimas, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1151/2012 13 straipsnio 3 dalį. Taigi, remiantis šios išvados 81 punkte nurodyta Teisingumo Teismo jurisprudencija, turi būti laikoma, kad Teisingumo Teismui nebūtina priimti sprendimo dėl antrojo argumento.

83. Mano nuomone, yra svarbi priežastis, dėl kurios pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją nustatytas konkretaus Sąjungos teisėje numatyto įsipareigojimo pažeidimas nereiškia ir lojalaus bendradarbiavimo principo pažeidimo. Ši priežastis kyla iš pažeidimų nagrinėjimo procedūros ir apskritai iš teisminių ginčų sprendimo būdų tikslo. SESV 258 straipsnyje numatyta procedūra, skirta valstybės narės įsipareigojimų neįvykdymui nustatyti, suteikia galimybę nustatyti valstybių narių pareigas tais atvejais, kai ta pati teisės nuostata aiškinama skirtingai. Tokiais atvejais, kai kyla ginčas dėl teisės nuostatos reikšmės, kai Komisija ją supranta vienaip, o valstybė narė – kitaip, taikydamas pažeidimo nagrinėjimo procedūrą Teisingumo Teismas gali išspręsti tokį ginčą dėl aiškinimo. Tai pripažįstama jurisprudencijoje [64].

[60] Žr., pavyzdžiui, 2019 m. spalio 31 d. Sprendimą *Komisija / Jungtinė Karalystė* (C-391/17, EU:C:2019:919) ir 2019 m. spalio 31 d. Sprendimą *Komisija / Nyderlandai* (C-395/17, EU:C:2019:918). Vis dėlto šiose dviejose bylose Teisingumo Teismas manė, kad ESS 4 straipsnio 3 dalies pažeidimas pasireiškė tuo, kad atitinkamos valstybės narės atsisakė kompensuoti Sąjungos tradicinių nuosavų išteklių praradimą, atsiradusį dėl užjūrio šalių ir teritorijų vyriausybių sprendimų, už kuriuos buvo atsakingos atitinkamos valstybės narės. Kitas atvejis, kai Teisingumo Teismas nustatė savarankišką ESS 4 straipsnio 3 dalies pažeidimą, susijęs su tuo, kad valstybė narė per ikiteisminę pažeidimo nagrinėjimo procedūrą nepateikė Komisijai būtinos informacijos. Žr., pavyzdžiui, 2021 m. rugsėjo 2 d. Sprendimą *Komisija / Švedija (Nuotekų valymo įrenginiai)* (C-22/20, EU:C:2021:669, 149 punktas) ir 2022 m. kovo 8 d. Sprendimą *Komisija / Jungtinė Karalystė (Kova su nuvertinimu susijusiu sukčiavimu)* (C-213/19, EU:C:2022:167, 598 punktas).

[61] Kaip klasikinį pavyzdį žr. 1997 m. gruodžio 9 d. Sprendimą *Komisija / Prancūzija* (C-265/95, EU:C:1997:595) (paprastai vadinamą „ispaniškų braškių“ byla, kurioje Teisingumo Teismas pripažino, kad Prancūzijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal Sąjungos laisvo judėjimo taisykles, siejamas su dabar galiojančia ESS 4 straipsnio 3 dalimi, ir žemės ūkio produktų rinkų bendro organizavimo srityje, nes nesiėmė visų būtinų ir proporcingų priemonių, kad privačių asmenų veiksmais nebūtų sudaromos kliūtys laisvam vaisių ir daržovių judėjimui).

[62] Žr., pavyzdžiui, 2005 m. lapkričio 15 d. Sprendimą *Komisija / Danija* (C-392/02, EU:C:2005:683, 69 punktas) ir 2020 m. gruodžio 17 d. Sprendimą *Komisija / Slovėnija (ECB archyvai)* (C-316/19, EU:C:2020:1030, 121 punktas).

[63] Žr., pavyzdžiui, 2006 m. gegužės 30 d. Sprendimą *Komisija / Airija* (C-459/03, EU:C:2006:345, 168–182 punktai) ir 2020 m. gruodžio 17 d. Sprendimą *Komisija / Slovėnija (ECB archyvai)* (C-316/19, EU:C:2020:1030, 122–129 punktai).

[64] Žr., pavyzdžiui, 1971 m. gruodžio 14 d. Sprendimą *Komisija / Prancūzija* (7/71, EU:C:1971:121, 49 punktas) ir 2014 m. rugsėjo 11 d. Sprendimą *Komisija / Vokietija* (C-525/12, EU:C:2014:2202, 24 punktas).

84. Taigi sutinku su Danijos Karalystės argumentais, kad negalima pripažinti, jog valstybė narė pažeidė ESS 4 straipsnio 3 dalį dėl to, kad ji nesutinka su Komisija dėl Sąjungos teisės nuostatų aiškinimo, kaip yra nagrinėjamu atveju. Tai, kad valstybė narė Sąjungos teisę supranta kitaip nei Komisija, savaime nereiškia, kad ta valstybė narė pažeidžia lojalaus bendradarbiavimo principą.

85. Iš tiesų tokia situacija būtų pavojinga, nes tokiu atveju, kilus ginčams dėl Sąjungos teisės aiškinimo, būtų užkirstas kelias kreiptis į Teisingumo Teismą. Nesutarimai dėl teisės reikšmės yra kiekvienos teisės sistemos dalis. Teisinės valstybės principu grindžiamose sistemose tokie ginčai sprendžiami suteikiant teismams įgaliojimus išaiškinti teisės aktų reikšmę. Pripažinti, kad valstybės narės pažeidė lojalaus bendradarbiavimo pareigą, nes skirtingai supranta teisę, prieštarautų pastangoms užtikrinti tokių nesutarimų sprendimą teisme. Liberaliose demokratijose turi būti sudarytos galimybės ginčytis dėl teisės reikšmės, o šalis, kurios taikomam aiškinimui teismas nepritaria, negali būti laikoma nelojalia teisės sistemai vien dėl to, kad ji „klysta“. Kitaip būtų tuo atveju, jeigu, Teisingumo Teismui paskelbus, kas nustatyta teisėje, valstybė narė ir toliau ją taikytų priešingai.

86. Šiuo klausimu reikia priminti, kad šioje byloje nagrinėjamas ginčas iš esmės kilo dėl Komisijos ir Danijos Karalystės nesutarimo dėl Reglamento Nr. 1151/2012 13 straipsnio aiškinimo. Nesutariama dėl to, ar šis reglamentas gali būti aiškinamas kaip taikomas produktams, skirtiems eksportuoti į trečiąsias šalis. Peržengdamos ginčijamos Reglamento Nr. 1151/2012 taikymo srities ribas Danijos valdžios institucijos Teisingumo Teismui nurodė (ir Komisija to neginčijo), kad jos taiko tinkamas įgyvendinimo užtikrinimo priemones, kiek tai susiję su vidaus rinka. Jos tokių priemonių netaiko tik eksportui į trečiąsias šalis (nes nėra sudarytas tarptautinis susitarimas su Sąjunga), kadangi, kaip jos teigia, tokiam eksportui netaikomos Reglamento Nr. 1151/2012 nuostatos. Šiomis aplinkybėmis Danijos Karalystės pateiktas alternatyvus šio reglamento aiškinimas pats savaime nėra elgesys, kuriuo pažeidžiamas lojalaus bendradarbiavimo principas pagal ESS 4 straipsnio 3 dalį.

87. Galima pridurti, kad šios bylos aplinkybės nepanašios į aplinkybes, dėl kurių buvo priimtas Komisijos nurodytas 1991 m. vasario 19 d. Sprendimas *Komisija / Belgija*[65]. Toje byloje nagrinėtas priekaištas susijęs su valstybės narės atsisakymu suteikti Komisijai informaciją, valstybė narė savo įsipareigojimus vykdė tik kilus tiesioginei grėsmei, kad bus kreiptasi į Teisingumo Teismą, o vėliau, kai tik pasirodė, kad ši grėsmė praėjo, jas pažeidė. Komisija šioje byloje neįrodė tokių Danijos Karalystės tyčinių veiksmų arba neveikimo.

88. Taigi negalima pritarti argumentui, kad Danijos Karalystė pažeidžia ESS 4 straipsnio 3 dalį, nes nesiima veiksmų Reglamento Nr. 1151/2012, kurį ji supranta kitaip, tikslams pasiekti.

2. Tariamas vien ESS 4 straipsnio 3 dalies pažeidimas

89. Komisija tvirtina, kad Danijos Karalystė pažeidė ir ESS 4 straipsnio 3 dalį, nes susilpnino Sąjungos poziciją tarptautinėse derybose dėl registruotų pavadinimų apsaugos.

[65] C-374/89, EU:C:1991:60, 12–16 punktai.

90. Šiuo klausimu, kaip nurodo mokslininkai[66], lojalaus bendradarbiavimo pareiga iš tiesų turi ypatingą reikšmę Sąjungos išorės santykių kontekste.

91. Tai atsispindi ir kai kuriuose Teisingumo Teismo sprendimuose, priimtuose vykstant pažeidimų nagrinėjimo procedūroms.

92. Pavyzdžiui, 2009 m. vasario 12 d. Sprendime *Komisija / Graikija*[67] Teisingumo Teismas nusprendė, kad Graikijos Respublika pažeidė įsipareigojimus pagal Sąjungos teisę, įskaitant ESS 4 straipsnio 3 dalį, nes pateikė tarptautinei organizacijai pasiūlymą, dėl kurio buvo pradėtas procesas, galintis pasibaigti naujų taisyklių, galinčių turėti įtakos Sąjungos teisės nuostatoms, priėmimu, ir taip veikė savarankiškai srityje, kurioje Sąjunga turi išimtinę išorės kompetenciją.

93. 2010 m. balandžio 20 d. Sprendime *Komisija / Švedija (PFOS)*[68] Teisingumo Teismas nusprendė, kad Švedijos Karalystė pažeidė ESS 4 straipsnio 3 dalį, nes pasidalijamosios kompetencijos srityje vienašališkai pasiūlė į tarptautinės konvencijos priedą įrašyti konkrečią medžiagą. Taip ši valstybė narė atsiribojo nuo Taryboje suderintos bendros strategijos ir tai turėjo pasekmių Sąjungai.

94. Be to, 2019 m. kovo 27 d. Sprendime *Komisija / Vokietija (COTIF II)*[69] Teisingumo Teismas nusprendė, kad Vokietijos Federacinė Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal Sąjungos sprendimą ir ESS 4 straipsnio 3 dalį, nes balsavo prieš tame sprendime apibrėžtą Sąjungos poziciją ir viešai išreiškė prieštaravimą šiai pozicijai ir šiame sprendime apibrėžtai balsavimo teisių įgyvendinimo tvarkai. Be kita ko, Teisingumo Teismas manė, kad savo elgesiu ši valstybė narė nukrypo nuo tame sprendime nustatytos Sąjungos pozicijos ir dėl to kilo pavojus, jog susilpnės Sąjungos derybinė galia, kiek tai susiję su atitinkama tarptautine sutartimi.

95. Vis dėlto šioje byloje Teisingumo Teismui nebuvo pateikta jokios informacijos, iš kurios būtų galima spręsti, kad Danijos Karalystė bandė pakenkti Sąjungos deryboms dėl registruotų pavadinimų apsaugos tarptautiniu (daugiašaliu arba dvišaliu) lygmeniu. Šios išvados 92–94 punktuose nurodyta Teisingumo Teismo jurisprudencija skiriasi nuo šios bylos. Visų pirma nebuvo įrodyta, kad Danijos Karalystė ėmėsi kokių nors konkrečių veiksmų tarptautiniu lygmeniu arba kiek tai susiję su tarptautinėmis derybomis, prieštaraujančių sutartai Sąjungos pozicijai.

96. Atsižvelgiant į išdėstytus motyvus, Komisijos nurodytas antrasis argumentas turi būti atmestas.

VI. Bylinėjimosi išlaidos

97. Pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 138 straipsnio 1 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jei laimėjusi šalis to reikalavo. Vis dėlto pagal jo 138 straipsnio 3 dalies pirmą sakinį Teisingumo Teismas gali nurodyti šalims padengti savo

[66] Žr., pavyzdžiui, De Baere, G. ir Roes, T., „ES loyalty as good faith“, *International & Comparative Law Quarterly*, vol. 64, 2015, p. 829; Cremona, M. (ed.), *Structural Principles in ES External Relations Law*, Hart Publishing, Oksfordas, 2018; Van Elsuwege, P., „The Duty of Sincere Cooperation and Its Implications for Autonomous Member State Action in the Field of External Relations“, leidinyje Varju, M., *Between Compliance and Particularism: Member State Interests and European Union Law*, Springer, Kamas, 2019, p. 283; Eckes, C., „Disciplining Member States: ES Loyalty in External Relations“, *Cambridge Yearbook of European Legal Studies*, vol. 22, 2020, p. 85.

[67] C-45/07, EU:C:2009:81.

[68] C-246/07, EU:C:2010:203.

[69] C-620/16, EU:C:2019:256.

bylinėjimosi išlaidas, jeigu kiekvienos šalies dalis reikalavimų patenkinama, o dalis atmetama. Taigi, kadangi dalis Komisijos ir Danijos Karalystės reikalavimų buvo atmesta, kiekviena iš jų turi padengti savo bylinėjimosi išlaidas.

98. Be to, pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 140 straipsnio 1 dalį į bylą įstojusios valstybės narės padengia savo išlaidas. Taigi Graikijos Respublika ir Kipro Respublika turi padengti savo bylinėjimosi išlaidas.

VII. Išvada

99. Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui:

1) pripažinti, kad Danijos Karalystė, neužkirtusi kelio Danijos gamintojams naudoti registruotą pavadinimą „Feta“ eksportuoti į trečiąsias šalis skirtam sūriui arba nesustabdžiusi tokio naudojimo, neįvykdė įsipareigojimų pagal 2012 m. lapkričio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1151/2012 dėl žemės ūkio ir maisto produktų kokybės sistemų 13 straipsnį;

2) atmesti likusią ieškinio dalį;

3) nurodyti Europos Komisijai ir Danijos Karalystei padengti savo bylinėjimosi išlaidas ir

4) nurodyti Graikijos Respublikai ir Kipro Respublikai padengti savo bylinėjimosi išlaidas.